

Databanka návrhu postupu a příkladů dobré praxe v zavádění modelu formativní školy

Výstup projektu „Zavádění formativního hodnocení na základních školách“

Zpracovala: V. Laufková

Databanka návrhu postupu a příkladů dobré praxe v zavádění modelu formativní školy byla poznamenána obdobím celosvětové pandemie COVID-19, což mělo významný vliv (negativní i pozitivní) na školy zapojené do projektu.

Samotná databanka obsahuje doporučení formulované základními školami, které byly zapojené po dobu tří let do projektu „Zavádění formativního hodnocení na základních školách“. Byly formulovány (dokument I) největší úspěchy v oblasti zavádění formativního hodnocení (dále jen „FH“); klíčové momenty, které posunuly školy a učitele v procesu zavádění FH na školách; překážky, které bránily zavádění FH na školách; Doporučení pro zavádění formativního hodnocení na školách v České republice.

Další čtyři dokumenty (II – V) nabízí inspiraci v oblasti zavádění postupů formativního hodnocení do prostředí české školy. Stejně tak, jak jsou specifické postupy, které učitelé do své výuky zavádí, stejně tak jsou specifické a rozmanité přístupy, kterými se jednotlivé školy, fungující ve zcela odlišných podmínkách, vydali cestou celoškolního zavádění postupů formativní školy.

Přejeme Vám, abyste v nich i Vy našli inspiraci pro hledání cest zaváděné formativního hodnocení na Vaší škole, a pocítili radost z učení, zkvalitnění výuky a zkvalitnění komunikace mezi všemi aktéry.

Za tým projektu

Veronika Laufková

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Obsah

- I. Zavádění formativního hodnocení pohledem skupin formativního hodnocení projektu „Zavádění formativního hodnocení na základních školách“
- II. Zavádění formativního hodnocení na ZŠ Navis
- III. Zavádění formativního hodnocení na ZŠ Tyršova Rumburk
- IV. Zavádění formativního hodnocení na ZŠ Zdice
- V. Zavádění formativního hodnocení na ZŠ a MŠ Lubná: Čtvrtletní hodnocení

I. Zavádění formativního hodnocení pohledem skupin formativního hodnocení projektu Zavádění formativního hodnocení na základních školách

(zpracovala na základě diskuze se zapojenými školami V. Laufková)

Největší úspěch v oblasti formativního hodnocení (dále jen „FH“)

Zapojené školy do projektu se shodovaly na následujících oblastech:

- Byly vytvořeny aktivní skupiny učitelů s vnitřní motivací se zapojit a podpořen prostor pro sdílení zkušeností mezi kolegy, kteří se navzájem inspirovali i povzbuzovali.
- Velmi potřeba bylo, aby si všichni pedagogové vyzkoušeli vybrané techniky FH na sobě (aby si zvnitřnili principy FH a porozuměli smyslu jednotlivých technik a principů FH) a samy si pojmenovaly výhody jejich zavedení pro vlastní výuku. Nejvíce se ujaly tzv. rychlé techniky, tj. techniky pro zjišťování aktuálního stavu porozumění žáků (losovátka, semafor, ABCD karty, Mentimeter, propustky/exitky apod.), vědomá práce s cíli a sebehodnocením žáků i sebereflexí pedagogů.
- Prostřednictvím FH se lépe dařilo začlenit nově nastupující kolegy a kolegyně.
- Vyvrácení některých mýtů (např. nahrazení známek emotikony není formativním hodnocením).
- Celosvětová pandemická situace COVID-19 a přechod na distanční formu výuky posunul učitele k uvažování nad obsahem učiva, dosavadními metodami výuky a hodnocení žáků.
- Efekty na učení žáků a rozvoj jejich kompetencí – žáci sami využívali sebehodnocení, vrstevnické hodnocení, poskytovali si zpětnou vazbu popisným jazykem, sledovali svůj vnitřní pokrok, byli vnitřně motivováni se učit a prožívali radost při splnění svých cílů a dosažení pokroku.

Klíčové momenty, které posunuly školy a učitele v procesu zavádění FH na školách

- Aby formativní hodnocení mohlo být na škole rozvíjeno, bylo potřeba vytvořit bezpečné prostředí skupiny formativního hodnocení a centra kolegiální podpory, a to prostřednictvím respektující komunikace.
- Pro úspěšné zavádění principů formativního hodnocení se ukázala nezbytnost postupovat, zejména u pedagogů, kteří s FH začínali, po malých krůčcích (navrhnout postup zavedení jedné techniky – realizovat ji – reflektovat její účinnost – obměnit/ponechat – realizovat – naplánovat další kroky).

- Aby formativní hodnocení dopadla na úrodnou půdu, bylo potřeba systematického přístupu ze strany vedení školy, lídrů, učitelů a pravidelné setkávání.
- Rozvoji postupů FH přispěla párová/tandemová/týmová výuka, při níž učitelé společně plánovali výuku, realizovali ji, ale také společně reflektovali a sledovali dopady své činnosti na učení žáků.
- Podobně pozitivní dopad měly následky kolegů ve výuce a jejich následné analýzy plus stínování.
- K zavádění FH přispěly příklady dobré praxe (zejména z českého prostředí, databanka materiálů FH, inspirativní výuka kolegů a kolegyně apod.) a jasné vymezení, kdy se o formativní hodnocení jedná a kdy ne.
- Zapojení rodičů formou tzv. tripartit (triád), tj. setkání ve složení žák – rodič – učitel.

Překážky, které bránily zavádění FH na školách

- Jak pro některé školy bylo období celosvětové pandemie COVID-19 hnacím motorem v zavádění FH, jiné školy či pedagogové se potýkaly jak s technickými obtížemi při realizaci distanční výuky, tak s velkou časovou náročností, například při poskytování zpětné vazby všem žákům), únava a nedostatek energie s postupující a prohlubující se pandemickou situací. Utrpěl osobní kontakt mezi pedagogy, a tím i možnost rozpracovávat zapojení FH ve výuce společnými silami. Na druhou stranu online setkání umožnila například přizvání významného externího lektora – např. Pavlína Loňkové.
- Pedagogové na některých zapojených školách vyjadřovali obavy kolegů ze sdílení své výuky a postupů hodnocení (tzv. odkrytí karet), obavy ze změny či ztráty jistoty v zavedených postupech. Avšak při nastavení bezpečného prostředí a respektující komunikace se podařilo tyto nejistoty rozptýlit.
- Nedostatek času a energie věnovat se zavedení formativnímu hodnocení dostatečně systematicky a dlouhodobě.
- Pro některé pedagogy bylo problematické naplňovat Školní vzdělávací program a zároveň vyčlenit dostatek času na rozvoj kompetencí a zapojení technik formativního hodnocení.
- Pozitivní výsledky na straně učení žáků se projeví až v delším časovém horizontu, což někteří učitelé popisovali jako frustrující pocit.
- Nesystémové zavádění FH na škole mohlo mezi žáky i rodiči vyvolat chaos (které přístupy, principy jsou uplatňované a proč, odlišnosti napříč předměty apod.).

Plány v oblasti FH v následujícím období

- Zapojené školy se shodovaly na tom, že mají v plánu pokračovat v pravidelném setkávání v rámci skupin formativního hodnocení a center kolegiální podpory, kde budou

se zájemci sdílet své zkušenosti, inspirovat se, reflektovat své zkušenosti a hledat další, nové cesty k radosti z učení u každého žáka.

- Kromě takto formálních setkávání se již teď budují neformální setkávání při různých příležitostech uvnitř škol i mimo ně, a v těch je velký potenciál pro rozvoj FH, který je spontánní a velmi motivační.
- Zapojení do školení na téma formativního hodnocení v rámci MAP II a návazných projektů.
- Využívání databanky příkladů dobré praxe zavádění formativního hodnocení, využití postupů FH a zejména ukázkových videí.

II. Zavádění formativního hodnocení na ZŠ Navis

(zpracovali ředitel ZŠ a gymnázia Navis Mgr. Jan Vepřek, Olga Turnová, Mgr. Peter Zafka, Mgr. Anna Churáčková)

Východiska

Věřili jsme, že energie a nadšení, vložená do zavádění formativního hodnocení, má smysl a přináší pozitivní výsledky v učení na straně žáků. Na druhé straně jsme si uvědomovali náročnost procesu zavádění formativního hodnocení.

Vize a cíle školy

Stěžejní v oblasti formativního hodnocení (dále jen „FH“) pro nás byla práce s cíli, a to nejen pedagogickými, ale také hodnotovými a osobnostními.

Celostní přístup a hluboká revize dosavadních přístupů ve výuce

Zavádění FH v naší škole probíhalo procesem tzv. sněhové koule – otevřeli jsme obecnou myšlenku, na kterou se nabalovaly myšlenky další. Zjistili jsme totiž, že uplatňování postupů FH vede k hluboké revizi toho, jak učíme, myslíme a komunikujeme. A postupně se ukázalo, že zaměření na rozvoj FH vedlo ke změně nejen Školního vzdělávacího programu, ale rovněž i filosofického nastavení v mysli učitelů směrem k učení.

Všimli jsme si, že **FH přispívá k učení v radosti a bezpečí**. Sledujeme, že pokud je ve třídě nastavené bezpečné prostředí, žáci otevřeně komunikují, reflektují postupy své práce i svého myšlení, nemají obavy vyjádřit svůj názor před spolužáky nebo učitelem. Také nemají strach chybovat. Chybu vnímají jako „kamaráda/ku“, která jim pomáhá posouvat se v učení. To spatřujeme jako velkou výhodu FH. Žáci se naučí postupně oddělovat svou práci (skrže hodnocení konkrétních postupů práce) od své osoby/osobnosti. Jsme totiž přesvědčeni, že tam, kde je strach a stres, se žáci nemohou učit na úrovni svého maxima. Naopak tam, kde je vytvořeno bezpečné prostředí, žáci prožívají radost z učení a každé z nich může zažít úspěch.

Osobní tutoring

Učitel a žák se setkávají osobně 1:1 a hovoří spolu o věcech, které se týkají jen osobního a osobnostního rozvoje žáka, o jeho charakteru či zálibách, nejde tedy tolik o akademický

přístup. A sledujeme, že i tento tutoring – tedy poznávání sebe sama – má pozitivní vliv na žákovo „akademické“ směřování.

V tomto tutoringu s žáky pracujeme v souladu s výzkumy o nastavení mysli s podporou růstového nastavení myšlení (mind-set), využíváme kouzelné spojení „ještě ne/zatím ne“ (the Power of Yet) a stavíme na vizi „I never lose, I either win or I learn“, tedy pokud se vyskytne nějaká chyba, něco se nepovede, odnášíme si z toho poučení – nikdy nepohrávám – buď zvítězím, nebo se poučím. A to je práce se zpětnou vazbou, kterou uplatňujeme.

Předávání hodnot souvisí i s nastavením učitelského týmu

Společně s učitelským týmem jsme znovu otevřeli otázku hodnot a cílů ve vzdělávání a upravili filosofii celé školy.

Do velké míry nám pomohla pandemie COVID-19. To klíčové nebylo totiž technické vybavení, ale velmi úzká spolupráce učitelského týmu.

Z některých učitelů jsme vypracovali tzv. „školitele“, kteří se dále vzdělávají a posouvají se, formují sami sebe, a na to základě sebereflexe své činnosti.

Rozpracovali jsme tak na bázi formativního hodnocení dlouhodobý rozvojový program pro učitele, a to tzv. kompetenční model (tj. model založený na kompetencích).

Z jednotlivých hospitací shrnujeme výsledky ve výročním pohovoru mezi pedagogem a vedením školy. Rozhovor není zaměřen na výsledky, ale právě na kompetence. Nastává tak synchronizace s postupy FH uplatňovanými ve třídě. Tím také vedeme pedagogy k tomu, aby si zvnitřnili formativní hodnocení a viděli v něm smysl.

Školní hodnocení

Jako stěžejní se nám zdálo provázat formativní a sumativní hodnocení. Aby hodnocení na vysvědčení nebylo příliš odtrženo od dlouhodobé práce s formativním hodnocením, žáci obdrží na konci pololetí kromě známky také dopis, tedy slovní hodnocení.

Jako klíčové pro nás bylo v této fázi **sebehodnocení žáků**. Na základě sebehodnocení žáka formou sebehodnotících archů přichází konzultace s pedagogem. Následně pedagog vypracuje hodnocení, které odráží znalosti, dovednosti a kompetence žáka a zároveň je v souladu se sebehodnocením žáka. Závěrečné vysvědčení tedy není pro žáka ani rodiče nepříjemným překvapením.

Triády/tripartity

V komunikaci s rodiči se nám nejvíce osvědčilo setkávání v triádách (tripartitách). Každý učitel si vypíše konzultační hodiny s žákem a rodičem. Žák na nich prezentuje svůj postup v učení svému rodiči/svým rodičům. Žák tedy sebereflektuje, sebehodnotí své silné i slabé stránky a stanovuje si svůj plán další cesty ke zlepšení v každém předmětu.

Obrázek 1 Spolupráce v ZŠ Navis (archiv ZŠ a gymnázia Navis, Jan Vepřek)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

III. Zavádění formativního hodnocení na ZŠ Tyršova Rumburk

(zpracovala Mgr. Jana Masařová ve spolupráci s V. Laufkovou)

Východiska

K implementaci formativního hodnocení (dále jen „FH“) pomohla výrazně setkávání v rámci skupin formativního hodnocení a center kolegiální podpory. Významný posun v jeho implementaci znamenaly také individuální konzultace.

I přes snahu současné ředitelky ZŠ nejsou zapojeni do implementace FH všichni pedagogové. Škola však staví na **motivaci učitelů a předávání zkušeností**, inspiraci a reflexi mezi nadšenými kolegy v jedné velké sborovně. Tam panuje výborné a bezpečné klima, v němž se učitelé neobávají sdílet své úspěchy i neúspěchy. Svou roli hraje také důvěra ve vedení školy.

Právě **důvěra** je podle současné ředitelky klíčová – důvěra a vzájemný respekt směrem od vedení k pedagogům, žákům, mezi pedagogy i žáky navzájem, ale také mezi rodiči a pedagogy. Žáci jsou vnímáni jako „partáci“.

Do zapojování postupů formativního hodnocení přispěli významnou měrou **asistenti pedagoga**, kteří sledovali a podporovali individuální posun žáků v jejich učení. Tato individualizace podpořila vnitřní motivaci žáků v učení.

Formativní hodnocení podporuje motivaci žáků k učení

Ředitelka a pedagogové si všimli, že ve třídách, kde uplatňují principy formativního hodnocení, panuje **podporující třídní klima**. Žáci spolu otevřeně a upřímně komunikují, jsou motivováni, pracují ochotně a s radostí, a to i ti nejslabší žáci. Pedagogové to přikládají uplatňované individualizaci, bezpečnému prostředí, respektující komunikaci a cíli zapojit všechny žáky na úrovni jejich maxima. Velmi tomu prospělo zapojování vrstevnického učení a obecně pestrost použitých forem i metod výuky. Tato rozmanitost podporuje motivaci žáků i jejich úspěšnost.

Zlepšení klimatu ve třídě i škole se odráží na přístupu k žákům, učivu, kolegům i rodičům.

To se pozitivně podepsalo také v sumativním hodnocení – většina žáků na vysvědčení z obávaných předmětů nachází jen jedničky nebo dvojky – protože pedagogové s nimi pracují tak dlouho, až si většina třídy potřebnou látku osvojí. Většina pedagogů také žákům umožňuje si jakýkoliv test/písemnou práci opravit, a to rovnou přímo ve výuce. Pedagogové také oceňují individuální posun žáků, což je následně motivuje v další práci.

Naopak ve třídách, kde pedagogové principy a postupy formativního hodnocení neuplatňují, nepanuje příliš pracovní atmosféra ani ochota žáků se zapojovat do činností ve výuce.

Zapojení žáků do hodnocení prostřednictvím sebehodnocení a vrstevnického hodnocení

Základní škola do velké míry stavěla na důvěře v žáky, a to i v hodnocení. Přizvala je tedy k zapojení, a to například prostřednictvím sebehodnocení a vzájemného hodnocení.

Žáci si sami od sebe poskytují zpětnou vazbu – ústně i písemně. Dokážou se ocenit, ale také si velice otevřeně a efektivně sdělit kritiku, např. *Tady na tom slajdu se Ti nepovedlo uvést nejdůležitější informace, bude potřeba to předělat, mohli bychom ti pomoci.*

Ve třídách panuje vstřícné a podporující klima. Pedagogové zaznamenali i obavy o spolužáky, např. rostoucí závislosti jednoho ze spolužáků na počítači. Důvěra i vzájemný respekt a obavy o své spolužáky podporuje rozvoj sociální kompetence.

Zavedení žákovských portfolií

Ředitelka ZŠ Jana Masařová vypráví s nadšením také o zavedení žákovských portfolií v dějepise, který vyučuje. Jedná se o tzv. sběrné portfolio, kam si žáci zakládají veškeré materiály z výuky (žáci si nevedou „klasické“ sešity) – a to nejen zápisky, pracovní listy, ale také různé formy ověřování svých znalostí ve všech částech výukového procesu – tedy ve fázi evokace, uvědomění i reflexe.

Svou klíčovou roli hrají materiály, které umožňují žákům sledovat jejich pokrok, nejčastěji formou tříbarevných testů, sebehodnotících archů či tzv. propustek/exitek na konci výuky, v nichž žáci shrnují, které nejdůležitější poznatky si z hodiny či tematického celku odnáší.

Vedením portfolia si žáci osvojují potřebné klíčové kompetence a mají pocit, že jsou více zodpovědní za své učení.

Spolupráce s rodiči: Třídní schůzky formou triád

V souladu s principy formativního hodnocení se podařilo zapojit rodiče do vzdělávání svých žáků formou tzv. triád (tripartitních setkání), kdy se třídní učitel, popřípadě i s asistentem, setkává s žákem a rodičem nad jeho vzdělávacími výsledky, chováním, jeho

přístupu k učení. Při těchto triádách se také uplatňuje metoda sebehodnocení žáků, která je východiskem pro rozhovor mezi výše zmíněnými účastníky.

Vize do budoucna

Ředitelka ZŠ si klade za cíl nadále rozvíjet formativní hodnocení tak, aby mělo pozitivní efekt na prostředí ve třídách a na učení žáků.

Zachována by měla být setkání zájemců o formativní hodnocení v pravidelných intervalech, kde by měli možnost sdílet své zkušenosti a vzájemně se inspirovat.

Vysvědčení by kromě známky mělo obsahovat také krátké shrnující písemné hodnocení v souladu s principy formativního hodnocení a s důrazem na klíčové kompetence. Osobnostní růst žáka a rozvoj jeho klíčových kompetencí by měl být stejně důležitý, ne-li důležitější, než „samotné a izolované poznatky“.

IV. Zavádění formativního hodnocení na ZŠ Zdice

(zpracovaly Mgr. Eva Machová, Mgr. Pavla Nawratová a Mgr. Stanislava Pánková)

Školení celé sborovny

Naše škola je dlouhodobě zapojena v projektu Pomáháme školám k úspěchu. Díky tomu procházela a prochází celá sborovna školeními, které mají pomáhat k rozvoji potenciálu všech vyučujících tak, aby skrze ně mohli žáci dosahovat co nejlepších výsledků v učení. Součástí souboru školení je i školení ve formativním hodnocení (dále jen FH). Jitka Palanová, která je naší první lektorkou, nás tak uvedla do základů využití FH ve dvou seminářích. Tak se s postupy FH mohli seznámit všichni učitelé.

Jak to, tak bývá, některé učitele formativní hodnocení oslovilo více a začal je ve svých hodinách využívat, někteří si vybrali pouze určité techniky a používají je ve své výuce spíše okrajově.

Lépe se FH uplatnilo na prvním stupni, kde je ve většině případů součástí výuky. Na druhém stupni ho využívají cíleně a systematicky jen někteří učitelé.

Spolupráce s rodiči: Třídní schůzky formou triád

V rámci třídních schůzek, tzv. triád, kdy se třídní učitel setkává s žákem a rodičem, vedou někteří učitelé žáky k sebehodnocení, které pak porovnávají v dalších obdobích a zjišťují, kam se žák posunul směrem ke svým dlouhodobým výukovým cílům v předmětech (viz obrázek 1, 2, 3, 4)

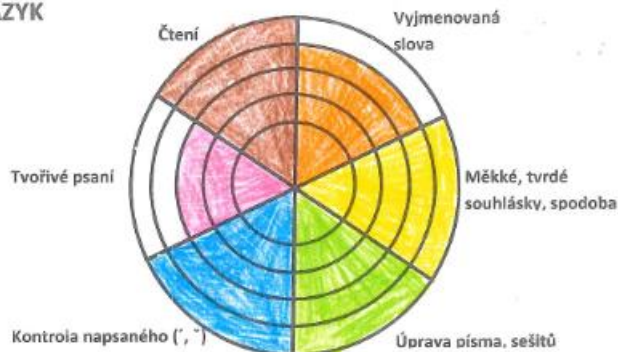
EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

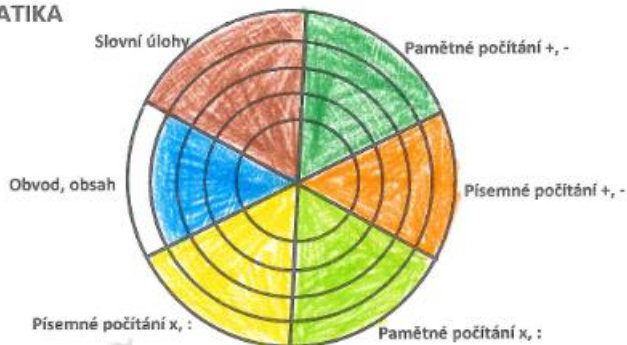
Sebehodnocení 1. čtvrtletí 4. třídy

Jméno: *Honzík*

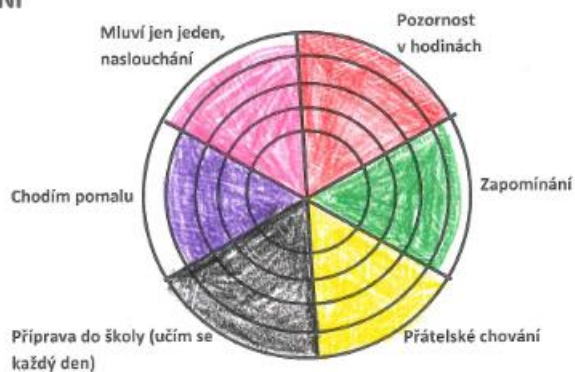
ČESKÝ JAZYK

MATEMATIKA

CHOVÁNÍ

Obrázek 1 Grafické sebehodnocení žáka Honzíka v 1. čtvrtletí 4. třídy (archiv E. Machové)

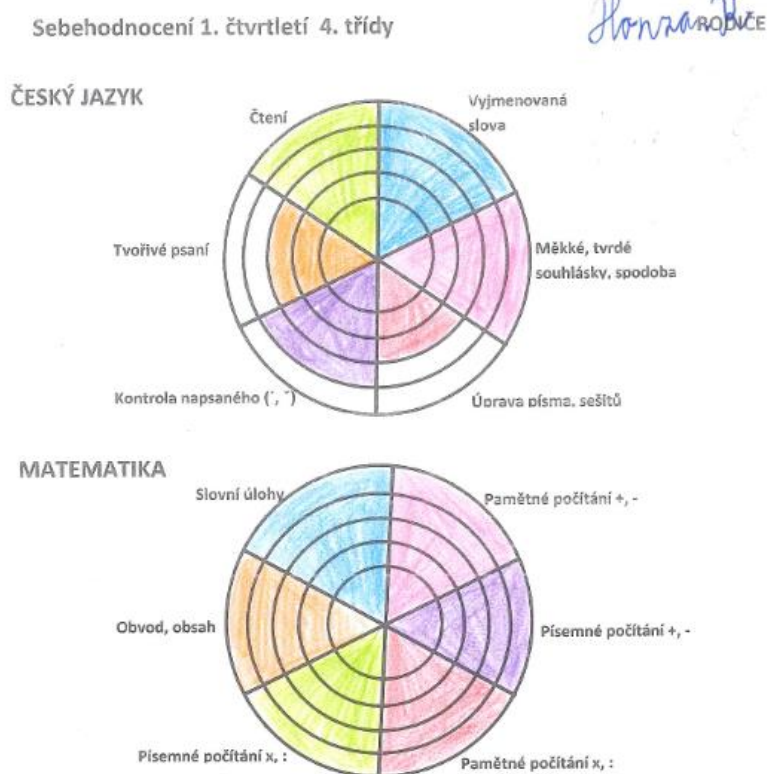
EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Můj další cíl:

chtěl bych mít další cíl chodit pomaleji a samostatně se z matematice na písemné násobení. Nezapojovat se mezi kamarády, když složí. V českém jazyce se samostatně vyjmenovávala slova. Kontroloval si po složení.

Obrázek 2 Slovní (písemné) sebehodnocení žáka Honzíka v 1. čtvrtletí 4. třídy (archiv E. Machové)

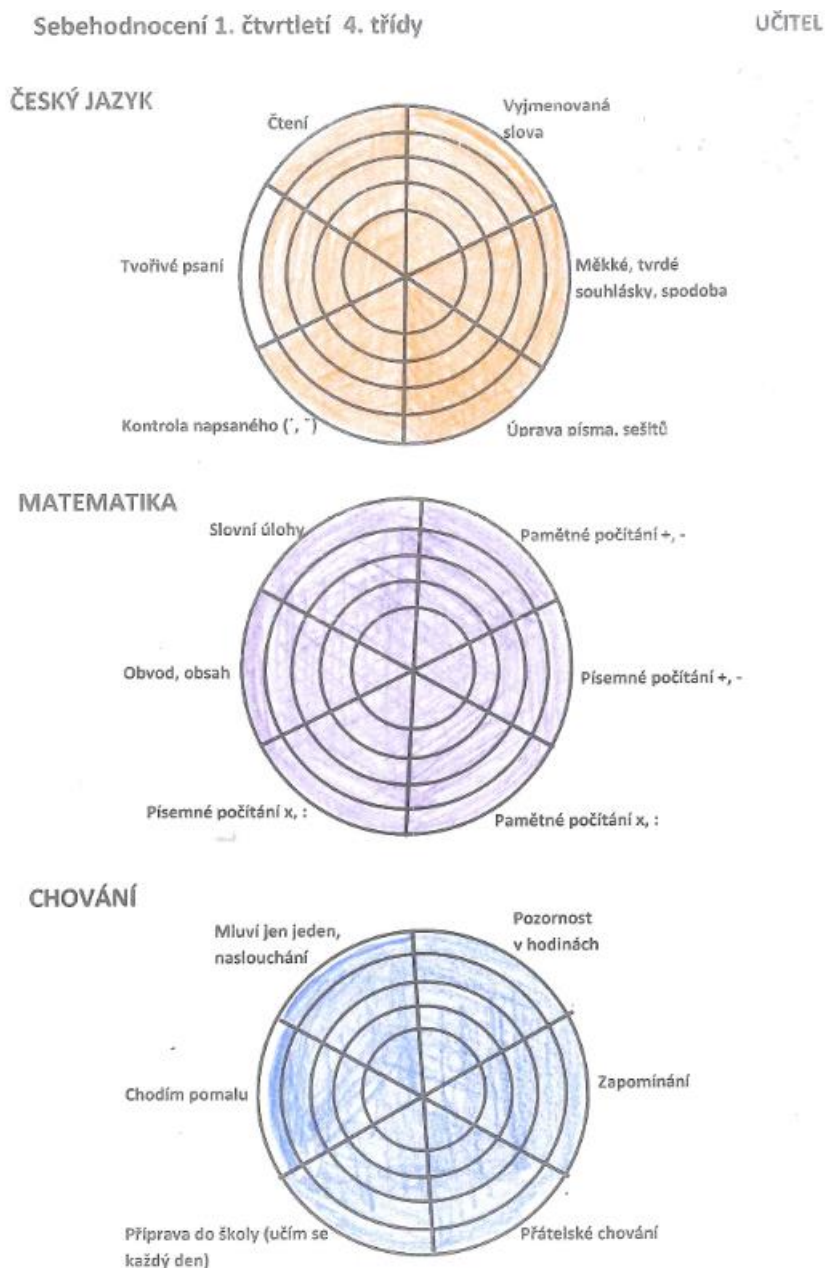

Obrázek 3 Grafické sebehodnocení žáka Honzíka v 1. čtvrtletí 4. třídy pohledem rodiče (archiv E. Machové)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Obrázek 4 Grafické sebehodnocení žáka Honzíka v 1. čtvrtletí 4. třídy pohledem učitele (archiv E. Machové)

Zapojení do projektu *Zavádíme formativní hodnocení na základních školách*

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Před několika lety přišla nabídka proškolení v lídrovství FH, kterou dva naši učitelé přijali. V průběhu dvou let navštěvovali semináře, které je připravovaly na předávání zkušeností v této oblasti. V průběhu třetího roku už sami proškolovali další učitele z naší školy a v roce čtvrtém nabídku rozšířili také na partnerské projektové školy.

V dalších letech plánujeme na semináře navázat dle potřeby s tím, že by se jich měli účastnit nově příchozí kolegové a také ti, kteří si své znalosti potřebují oživit.

V současné době oba lídři působí dále jako konzultující učitelé a ostatní kolegové mají možnost je v případě potřeby oslovit. Mohou si s nimi domluvit konzultaci nebo hospitaci v hodinách s následným rozbořem hodiny.

Z technik a postupů se snažíme nejvíce zaměřovat na práci s cíli a plánování pozpátku, protože to vnímáme jaké „gró“ formativního hodnocení. Rozšířená je také práce s kritérii. O tom svědčí i materiály v databance příkladů formativního hodnocení, na kterých se podíleli kolegové z naší základní školy, například tyto:

- Vzájemné hodnocení práce na základě kritérií při projektové výuce na 1. stupni: <https://files.formativne.cz/download/28/>
- Kriteriaální hodnocení výtvarné práce na 1. stupni: Kriteriaální: <https://files.formativne.cz/download/35/>
- Vrstevnické hodnocení skupinové práce na základě kritérií na 2. stupni: <https://files.formativne.cz/download/18/>
- Sebehodnocení před úkolem/cvičením a po něm na 1. stupni v hodinách českého jazyka: <https://files.formativne.cz/download/74/>
- Hodnocení plakátu na 2. stupni v přírodopise na základě kritérií stanovených učitelem: <https://files.formativne.cz/download/5/>

v. Zavádění formativního hodnocení na ZŠ a MŠ Lubná: Čtvrtletní hodnocení

(zpracoval ředitel ZŠ a MŠ Lubná Mgr. Radek Vyskočil)

Východiska

V naší škole byla povinnost pro učitele vyplňovat čtvrtletní hodnocení do formulářů, které dostali rodiče na třídních schůzkách k nahlédnutí. Ale jednalo se postupem času spíše o formální záležitost. Žákům byly přidělovány v tabulce „čárky“ za to, jak jsou aktivní, pozorní, nakolik spolupracují při hodině apod. Součástí formuláře byl prostor na drobné poznámky a shrnutí třídního učitele. Časem se zjistilo, že tato forma již úplně nevyhovuje. Jako ředitel jsem učitele vedl k formulaci krátkých slovních hodnocení, což ale také nevyhovovalo všem pedagogům.

Modifikace formuláře pro čtvrtletní hodnocení v souladu s principy FH

Učitelé se na základě setkání v rámci skupin formativního hodnocení, práce v Centrech kolegiální podpory a vzájemné spolupráce ve sborovně začali hlouběji zabývat školním hodnocením a sami se rozhodli modifikovat formulář pro čtvrtletní hodnocení tak, aby byl v souladu s principy formativního hodnocení.

Formuláře sestávají z očekávaných výstupů, ideálně formulovaných ve formě kritérií či osobních cílů, doplněných sebehodnocením žáka a vyjádřením učitele. Vždy je doplněn prostor pro vyjádření rodiče. Zapojeni jsou tak všechny tři strany. Žáci jsou navíc vyzváni, aby si sami navrhli známku za znalosti, dovednosti a přístup k výuce (viz ukázka obr. 9).

Kromě hodnocení na škále (na 1. stupni formou nejčastěji emotikonů, na 2. stupni jsou žáci vedeni k písemnému vyjádření) je vždy prostor pro vyjádření silných stránek žáka (co se mu daří) a na čem by bylo potřeba zapracovat (a ideálně také plán toho, jak cíle dosáhnout). V souladu s růstovým nastavením mysli (grow mind-set) je druhá z kolonek nazvána například „zatím se mi nedaří / zatím příliš nezvládám“. Tento koncept bude zapracován rovněž do informačního listu pro žáka/žákyni (viz obr. 9). Formulář zůstává žákům v portfoliu, aby mohli dle principů formativního hodnocení sledovat svůj vlastní pokrok.

Principy pedagogů 1. a 2. stupně jsou shodné, ale liší se forma zpracování.

Čtvrtletní hodnocení na 1. stupni dokreslují příklady z obrázků 1 až 5.

Čtvrtletní hodnocení na 2. stupni dokreslují příklady z obrázků 6 až 8.

1. čtvrtletí - 1. třída

SEBEHODNOCENÍ

/ HODNOCENÍ UČITELKY

Soustředím se na práci

Ano, Eliško, na práci se soustřeďíš, jsi pečlivý!

Vím, jak se mám chovat k ostatním

Určitě to víš, k ostatním se chováš hezky

Řeč / výslovnost zvládám

Vědomky hlásky vyslovuješ správně. Jen mluv více nahlas, abychom tě všichni slyšeli.

Ve škole se mi líbí/daří

Ve škole se ti skutečně všechno daří!

Poznám čísla do 8

Souhlasím, všechna čísla poznáš správně

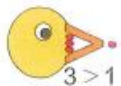
Obrázek 1 Sebehodnocení žáka a hodnocení pedagoga na 1. stupni ZŠ ve čtvrtletí - 1. část (archiv ZŠ a MŠ Lubná)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Porovnávám, sčítám

$$4 + 4$$

1 2 3 4 5 6 7 8

Ano, Eliško, počítáčku i porovnáváčku řešíš správně.

Daří se mi psaní

Snášíš se a psaní se ti také daří výborně.

Čtu písmena / slabiky

Písmenka i slabiky čteš velmi dobře.

Daří se Úplně všechno

Zatím se nedaří /

Obrázek 1 Sebehodnocení žáka a hodnocení pedagoga na 1. stupni ZŠ ve čtvrtletí – 2. část (archiv ZŠ a MŠ Lubná)

Jméno

Čtvrtletní hodnocení, 3. třída

Ohodnot' se pomocí semaforu.

ano (daří se mi)

někdy ano (někdy se mi daří)

ne (nedaří se mi)

ČESKÝ JAZYK A ČTENÍ

Čtu:

- a) rychle a plynule
- b) většinou plynule, někdy se zadržnu
- c) pomalu někdy po slabikách

TOMÍK ČTE MOC PĚKNĚ, POMĚRNĚ
RYCHLE A PLYNULE.

ČESKÝ JAZYK	žák	učitel
Umím psát všechna písmena.		SOVHLASIT. TOM PÍŠE V CELKU PĚKNĚ
Poznám jaké i/y napsat po tvrdých a měkkých souhláskách.		BEZPEČNĚ ROZPOZNAVA' MĚKKÉ A TVRDE SOVHLÁSKY. BEZ POTÍŽI DOPLNĚJE I/Y.
Vím, kde napsat ů, ú.		CHYBUJE ZRŮDKA
Dokážu řadit slova podle abecedy.		SOVHLASIT

V ČJ se mi daří P.S.A.N.I.

V ČJ se mi nedaří I.P.I.V.

Za tento školní rok jsem přečetl/a 0 knih. TOM ZATÍM NEPREZENTOVAL ŽÁDNO PŘEČTENOU KNÍŽKU.

Z ČJ bych si dal/a 2...

SOVHLASIT SE ZNÁMKOU.

Obrázek 3 Sebehodnocení žáka a hodnocení pedagoga na 1. stupni ZŠ ve čtvrtletí 3. ročníku – Český jazyk a čtení (archiv ZŠ a MŠ Lubná)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MATEMATIKA

Umím násobit

- a) rychle a bez tabulky
- b) bez tabulky ale pomalu
- c) pro jistotu s tabulkou
- d) jen s tabulkou, bez ní se neobejdu

Umím dělit:

- a) rychle a bez tabulky
- b) pomalu ale bez tabulky
- c) raději s tabulkou
- d) jen s tabulkou, bez ní se neobejdu

MATEMATIKA	žák	učitel
Umím sčítat pod sebou		ZVLÁDÁ BEZ POTÍŽÍ
Zvládám odčítání		CHYBUJE, PŘEDVÍŠ PŘI ODČÍTÁNÍ PŘES DESÍTKU
Dokážu řešit hady		CHÁPE PRINCIP
Dokážu řešit násobilkové obdélníky		SOUHLASÍM

V matematice se mi daří HADY

V matematice se mi nedaří NÁSOBILKOVÉ OBDELNÍKY

Z matematiky bych si dal/a 1 SE ZNÁMKOU SOUHLASÍM

PRVOUKA	žák	učitel
Dokážu poznat hodiny		TOHLE ZVLÁDÁ URČOVÁNÍ ČASU
Dokážu poznat digitální hodiny		
Dokážu nakreslit jednoduchý plánec		POKAŽE BEZ POTÍŽÍ

Z prvouky bych si dal/a 2 JA HODNOTÍM ZNÁMKOU 1

Obrázek 4 Sebehodnocení žáka a hodnocení pedagoga na 1. stupni ZŠ ve čtvrtletí 3. ročníku – Matematika (archiv ZŠ a MŠ Lubná)

CHOVÁNÍ

CHOVÁNÍ	žák	učitel
Dodržuji třídní pravidla		TOHLE V HODINÁCH DÁVÁ POŘÁDEK, PRACUJE A HRAŠÍ SE.
K ostatním se chovám hezky		SE SPOUŽÍVÁ DOKLE VYCHÁZÍ!
Poslouchám učitele a učitelky		S UČITELI JEDNÁ S UČITELI A RESPEKTEM.
Mluvim slušně		SCHVÁSTH
Nosím úkoly a pomůcky		TOH CHODÍ DO ŠKOLY SKUZE POŠPRAVETV
Připravuji si pomůcky		TOH UDRŽUJE POŘÁDEK A ORIENTUJE SE VE
Udržuji pořádek v tašce i na lavici		VLASTNÍCH VĚCÍCH.

Ve škole mě nejvíc baví MATEMATIKA

Zasloužím si pochvalu za MATEMATIKA

Já ve škole:

Obrázek 5 Sebehodnocení žáka a hodnocení pedagoga na 1. stupni ZŠ ve čtvrtletí 3. ročníku – Chování (archiv ZŠ a MŠ Lubná)

Anglický jazyk

2021/2022

Hodnocení a sebehodnocení žáka

9. ročník

výstup	sebehodnocení	Vyjádření učitele
1) <u>poslech</u> - rozumím poslechovému textu nebo konverzaci, které pronášejí rodilí mluvčí	Ano poslechovému textu rozumím.	Poslech zvládáš s přehledem.
2) <u>mluvění</u> - dokážu se zeptat na základní informace a odpovídat způsobem na ně reagovat v běžných situacích - umím mluvit o průběžně probíraných tématech podle učebního plánu a reagovat na doplňující otázky - umím formulovat otázky z vyslechnutého textu nebo vyprávění	Myslím že by jsem se anglicky domluvila	Vyjádřování máš vystižně a přesně.
3) <u>čtení s porozuměním</u> - dokážu vyhledat a rozumím informacím v rozsáhlejších materiálech (formát A4) s pomocí nebo bez pomocí slovníku - čtu plynule a téměř bez chyb	Textu v angličtině rozumím a myslím že to v textu zvládám vyhledávat informace, že čtení se občas nasebírám	Čteš plynule. Umíš vyhledat informace v textech.
4) <u>psaní</u> - jsem schopen vyplnit základní údaje o sobě (ve formuláři) - dokážu napsat jednoduchý text o sobě a své budoucnosti a dalších osvojovaných tématech - dokážu reagovat na písemné sdělení (SMS, e-mail), napsat životopis, přihlášku do zaměstnání nebo brigádu apod. - jsem schopen napsat jednoduchou úvahu na dopředu neznámé tématech- píšu téměř bez chyb	Myslím že ano, ale v psaní občas udělám chybu.	Pracuješ samostatně. Píšeš jen s menšími chybami.
5) <u>co dokážu nejlépe</u>	Mluvení, poslech	Mluvení, poslech.
Navržená známka	1-2	1
Možnost rodiče		Podpis rodičů

Obrázek 6 Sebehodnocení žáka a hodnocení pedagoga na 2. stupni ZŠ ve čtvrtletí – Anglický jazyk (archiv ZŠ a MŠ Lubná)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Český jazyk a literatura

2021/2022

čtvrtletní hodnocení a sebehodnocení žáka

výstup	sebehodnocení	vyjádření učitele
v hodině aktivně pracuji a spolupracuji		
píšu bez pravopisných chyb a používám správné tvary podst. jmen, příd.jmen, zvládám shodu (tvary sloves)		
určím správně větné členy		
rozpoznám větu hlavní a vedlejší, dokážu určit poměr mezi hlavními větami		
dokážu správně sestavit popis pracovního postupu		
dokážu správně napsat výklad		
zaznamenám a reprodukuji hlavní myšlenky uměleckého textu		
čtu knihy a jsem schopen s jejich obsahem a se svým názorem na knihu seznámit spolužáky		
navržená známka		
možnost pro rodiče		podpis rodičů

Obrázek 7 Sebehodnocení žáka na 2. stupni ZŠ ve čtvrtletí – Český jazyk, 9. ročník (archiv ZŠ a MŠ Lubná)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

jméno:	zatím přilíš nezvládám	jsem v procesu	zvládám	překonávám hranice	potřebuji pomoc	mám s něčím problém
napíši líčení						
napíši úvahu						
napíši výtah						
napíši výklad						
rozpoznám slovesný vid						
poradím si se skloňováním cizích obecných a cizích vlastních jmen						
zvládám napsat text bez pravopisných chyb						
rozpoznám větné členy						
rozpoznám hlavní a vedlejší věty						
dokážu určit druhy vedlejších vět						
rozpoznám poměry mezi hlavními větami						
dokážu napsat správně čárky v souvětí						
dokážu rozumět čtenému textu						
dokážu vhodně komunikovat						
vložte příslušnou barvu						

Obrázek 8 Sebehodnocení žáka na 2. stupni ZŠ ve čtvrtletí – Český jazyk, 8. ročník, využití excelové tabulky v době distanční formy výuky (archiv ZŠ a MŠ Lubná)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Informační list

školní rok 2019/2020

pro rodiče žáka/žákyně

1. čtvrtletí 6. třída

Informace třídního učitele	
daří se	
nedaří se	
přístup ke školním povinnostem	
chování	
celkové hodnocení	

Návrh hodnocení

ČJL	MA	AJ	FY	ZE	DE	PŘÍ
ČJL	daří se					
	nedaří se					
	musíme zlepšit					
MA	daří se					
	nedaří se					
	musíme zlepšit					
AJ	daří se					
	nedaří se					
	musíme zlepšit					

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

FY	daří se	
	nedaří se	
	musíme zlepšit	
ZE	daří se	
	nedaří se	
	musíme zlepšit	
DE	daří se	
	nedaří se	
	musíme zlepšit	
PŘÍ	daří se	
	nedaří se	
	musíme zlepšit	

Obrázek 9 Informační list pro žáka/žákyni ve čtvrtletí (archiv ZŠ a MŠ Lubná)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

